

Ψυχολογική Εταιρεία Βορείου Ελλάδος

ΗΜΕΡΙΔΑ

Αυτο-ρύθμιση: Γνωστικές, μεταγνωστικές και θυμικές διεργασίες

Προς τιμήν της Καθηγήτριας Αναστασίας Ευκλείδη

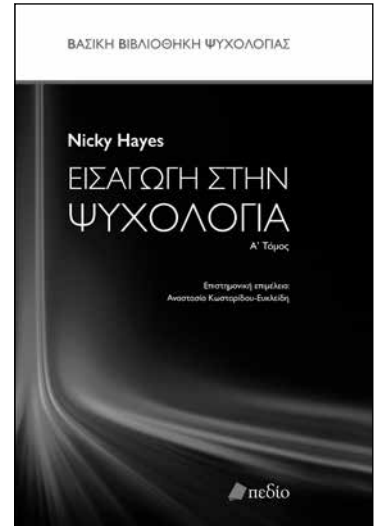
17 Δεκεμβρίου 2016

Αμφιθέατρο Κεντρικής Βιβλιοθήκης
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ - ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Επιμέλεια Έκδοσης:
Δέσποινα Μωραΐτου, Παναγιώτα Μεταλλίδου,
Αφροδίτη Μπάκα και Δέσποινα Τατά

Θεσσαλονίκη 2016

<http://www.pediobooks.gr/>

ΗΜΕΡΙΔΑ

Αυτο-ρύθμιση: Γνωστικές,
μεταγνωστικές και θυμικές διεργασίες

Προς τιμήν της Καθηγήτριας Αναστασίας Ευκλείδη

Οργανωτική Επιτροπή

Δέσποινα Μωραΐτου

Παναγιώτα Μεταλλίδου

Αφροδίτη Μπάκα

Δέσποινα Τατά

Πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής

Πρόεδρος της ΨΕΒΕ

Γραμματειακή Υποστήριξη

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές του ΠΜΣ «Μάθηση και Συναίσθημα σε Νέους και Ηλικιωμένους»:

Γεώργιος Γκαύρας

Στεφανία Καρκαμάνη

Αικατερίνη Νεραντζάκη

Γαρυφαλλιά Τάνου

Χορηγοί

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
GUTENBERG

Χαιρετισμοί

Φίλιππος Καργόπουλος	Πρόεδρος Τμήματος Ψυχολογίας, Α.Π.Θ.
Δημήτριος Αλεξόπουλος	Πανεπιστήμιο Πατρών
Συμεών Βλαχόπουλος	Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Γεώργιος Γρούιος	Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Ελευθερία Γωνίδα	Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Παναγιώτα Μεταλλίδου	Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Χαράλαμπος Τσορμπατζούδης	Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Χαιρετισμός Τιμώμενου Προσώπου:

Αναστασία Ευκλείδη	Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
---------------------------	--

Κεντρική Ομιλία:

Bennett L. Schwartz	Florida International University
----------------------------	----------------------------------

Προσκεκλημένες Ομιλίες:

Αναστασία Αλευριάδου	Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Ειρήνη Δερμιτζάκη	Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Νικόλαος Μακρής	Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
Πλουσία Μισαηλίδη	Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Φωτεινή Μπονώτη	Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Δέσποινα Μωραΐτου	Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Γεωργία Παπαντωνίου	Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Δημήτριος Πνευματικός	Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Παναγιώτα Σταυρούση	Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Γεωργία Στεφάνου	Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Χώρος των εργασιών της Ημερίδας

Οι εργασίες της Ημερίδας θα πραγματοποιηθούν το Σάββατο 17/12/2016 στο Αμφιθέατρο της Κεντρικής Βιβλιοθήκης του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Γλώσσα

Η γλώσσα των εργασιών θα είναι η ελληνική. Η ομιλία του προσκεκλημένου ομιλητή από τις Ηνωμένες Πολιτείες θα πραγματοποιηθεί στην αγγλική γλώσσα.

Γραμματεία

Η Γραμματεία της Ημερίδας θα βρίσκεται έξω από το Αμφιθέατρο της Κεντρικής Βιβλιοθήκης του Α.Π.Θ. και θα είναι ανοικτή για εγγραφές και πληροφορίες το Σάββατο 17/12/2016 από ώρα 09:00 έως 15.00.

Εγγραφή

Η εγγραφή στην Ημερίδα (**17 Δεκεμβρίου 2016**) είναι δωρεάν. Η εγγραφή περιλαμβάνει την παρακολούθηση της Ημερίδας, τη βεβαίωση παρακολούθησης, το βιβλίο προγράμματος και περιλήψεων, και καφέ.

Πληροφορίες

Για πληροφορίες σχετικά με την Ημερίδα μπορείτε να απευθύνεστε στην:
Δέσποινα Μωραΐτου, Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης,
541 24, Θεσσαλονίκη. Τηλ.: 2310-997068, E-mail: demorait@psy.auth.gr

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Σάββατο 17/12/2016

09:00 - 09:30	Προσέλευση και εγγραφές
09:30 - 10:30	Έναρξη – Χαιρετισμοί
10:30 - 11:00	Χαιρετισμός Καθ. Αναστασίας Ευκλείδη
11:00 - 11:30	Κεντρική Ομιλία
11:30 - 12:00	Διάλειμμα
12:00 – 13:15	Προσκεκλημένες Ομιλίες
13:15 – 13:30	Διάλειμμα
13:30 – 14:45	Προσκεκλημένες Ομιλίες
14:45 – 15:00	Λήξη

Σάββατο 17/12/2016

09:00 - 09:30 Προσέλευση και εγγραφές

09:30 – 10:30 Έναρξη – Χαιρετισμοί

10:30 – 11:00 Χαιρετισμός Καθηγήτριας Αναστασίας Ευκλείδου

11:00 – 11:30 Κεντρική Ομιλία

**TIP-OF-THE-TONGUE (TOT) STATES:
METACOGNITION AND CONSCIOUS EXPERIENCE**

Bennett L. Schwartz

Florida International University, USA

Πρόεδρος/Chair: Παναγιώτα Μεταλλίδου / Panayiota Metallidou

11:30 – 12:00 Διάλειμμα

12:00 – 12:15 Προσκεκλημένη Ομιλία 1

ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ ΝΟΥ, ΜΕΤΑΓΙΓΝΩΣΚΕΙΝ ΚΑΙ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ

Νικόλαος Μακρής

Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

12:15 – 12:30

Προσκεκλημένη Ομιλία 2

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΕΙΛΙΚΡΙΝΕΙΑΣ ΤΟΥ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΟΔΟΤΗ ΣΤΗ ΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΗΛΙΚΙΑΣ 5- ΕΩΣ 7- ΕΤΩΝ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΙΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΠΟΥ ΤΟΥΣ ΔΙΝΟΥΝ ΟΙ ΑΛΛΟΙ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΦΑΝΤΑΣΙΑ / ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Πλουσία Μισαηλίδη & Ελένη Κικίδου

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

12:30 – 12:45

Προσκεκλημένη Ομιλία 3

ΕΧΟΥΝ ΟΙ ΝΕΚΡΟΙ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ ΤΗΣ ΥΠΑΡΞΗΣ ΤΟΥΣ; ΠΕΠΟΙΘΗΣΕΙΣ ΠΑΙΔΙΩΝ, ΕΦΗΒΩΝ ΚΑΙ ΝΕΑΡΩΝ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

Δημήτριος Πνευματικός

Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

12:45 – 13:00

Προσκεκλημένη Ομιλία 4

ΓΝΩΣΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ ΝΟΥ ΣΤΗΝ ΗΠΙΑ ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΞΑΣΘΕΝΙΣΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΑΝΟΙΑ

Δέσποινα Μωραΐτου¹ & Γεωργία Παπαντωνίου²

¹Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, ²Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

13:00 – 13:15

Προσκεκλημένη Ομιλία 5

ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ «ΡΕΤΡΟΓΕΝΕΣΗΣ / ΠΑΛΙΝΔΡΟΜΗΣΗΣ». ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΓΝΩΣΤΙΚΩΝ ΙΚΑΝΟΤΗΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΝΕΥΡΟΨΥΧΟΛΟΓΙΚΩΝ ΔΟΚΙΜΑΣΙΩΝ

Γεωργία Παπαντωνίου¹ & Δέσποινα Μωραΐτου²

¹Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, ²Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Πρόεδρος: Δέσποινα Τατά

13:15 – 13:30

Διάλειμμα

13:30 – 13:45

Προσκεκλημένη Ομιλία 6

ΑΥΤΟ-ΡΥΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΜΑΘΗΣΗΣ: Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

Ειρήνη Δερμιτζάκη

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

13:45 – 14.00

Προσκεκλημένη Ομιλία 7

ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΘΕΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ – ΑΝΤΙΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Γεωργία Στεφάνου

Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

14:00 – 14:15

Προσκεκλημένη Ομιλία 8

ΜΕΤΑΓΝΩΣΤΙΚΕΣ ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΧΕΔΙΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΤΗΣ

Φωτεινή Μπονώτη¹ & Παναγιώτα Μεταλλίδου²

¹Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, ²Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

14:15 – 14:30

Προσκεκλημένη Ομιλία 9

ΑΥΤΟΠΡΟΣΔΙΟΡΙΖΟΜΕΝΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ, ΑΥΤΟΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΕ ΝΟΗΤΙΚΗ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Παναγιώτα Σταυρούση, Βασιλική Βακάλη & Ειρήνη Δερμιτζάκη

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

14:30 – 14:45

Προσκεκλημένη Ομιλία 10

ΣΥΝΔΡΟΜΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΞΟΥΘΕΝΩΣΗΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΕ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ: ΜΙΑ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

Αναστασία Αλευριάδου & Αλεξάνδρα Τσαγκανέλια

Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Πρόεδρος: Αφροδίτη Μπάκα

14:45 – 15.00

ΛΗΞΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Κεντρική Ομιλία

TIP-OF-THE-TONGUE (TOT) STATES: METACOGNITION AND CONSCIOUS EXPERIENCE

Bennett L. Schwartz

Department of Psychology, Florida International University, USA

Metacognition refers to knowledge and awareness of our own cognitive processes. I focus on the tip-of-the-tongue state (TOT), the feeling that accompanies temporary inaccessibility of an item that a person is trying to retrieve. TOTs are experiences that accompany some failed or slow retrievals, and they can result in changes in retrieval behavior itself, allowing us to study the interplay among experience, retrieval, and behavior. I discuss both the mechanisms that give rise to TOTs and the behaviors that result from experiencing one. I present the metacognitive-heuristic approach, which both explains how TOTs occur and what function they serve.

Προσκεκλημένη Ομιλία 1

ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ ΝΟΥ, ΜΕΤΑΓΙΓΝΩΣΚΕΙΝ ΚΑΙ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ

Νικόλαος Μακρής

Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Στην ανακοίνωση θα συζητηθεί η άποψη ότι η θεωρία του νου και το μεταγιγνώσκω αποτελούν εκδηλώσεις της συνείδησης. Πιο συγκεκριμένα, με βάση σύγχρονες θεωρητικές προσεγγίσεις αλλά και ευρήματα από το πεδίο της γνωστικής ανάπτυξης και των νευροεπιστημών θα υποστηριχθεί ότι η κατάρκτηση της θεωρίας του νου και του μεταγιγνώσκω σηματοδοτούν διαφορετικές αναπτυξιακές φάσεις της συνείδησης. Η άποψη αυτή θα τεκμηριωθεί, επίσης, με αναφορά σε σύγχρονα ευρήματα για τον ρόλο του εκτελεστικού ελέγχου στη διαμόρφωση της ενημερότητας για τις προσωπικές νοητικές καταστάσεις.

Προσκεκλημένη Ομιλία 2

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΕΙΛΙΚΡΙΝΕΙΑΣ ΤΟΥ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΟΔΟΤΗ ΣΤΗ ΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΗΛΙΚΙΑΣ 5- ΕΩΣ 7- ΕΤΩΝ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΙΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΠΟΥ ΤΟΥΣ ΔΙΝΟΥΝ ΟΙ ΑΛΛΟΙ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΦΑΝΤΑΣΙΑ / ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Πλουσία Μισαηλίδη & Ελένη Κικίδου

Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Στόχος της παρούσας έρευνας ήταν να εξετάσει εάν η κριτική στάση των παιδιών απέναντι στις πληροφορίες που τους δίνουν οι άλλοι σχετικά με τη φαντασία / πραγματικότητα συσχετίζεται με την ικανότητά τους να λαμβάνουν υπόψη την ειλικρίνεια (ή μη) ενός πληροφοριοδότη. Παιδιά ηλικίας 5-, 6- και 7- ετών ($N = 105$) παρακολούθησαν ταινίες μικρού μήκους στις οποίες δύο πληροφοριοδότες, εκ των οποίων ο ένας ήταν πάντα ειλικρινής ενώ ο δεύτερος είχε την τάση να λέει ψέματα, διατύπωναν αντικρουόμενους ισχυρισμούς για τη φύση -πραγματική ή φανταστική- αγνώστων σε αυτά οντοτήτων (ζώων και αντικειμένων). Τα παιδιά έπρεπε να αποφασίσουν ποιον από τους δύο πληροφοριοδότες θα εμπιστευτούν. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η ηλικία των παιδιών επέδρασε σημαντικά στις αποφάσεις τους. Τα παιδιά μεγαλύτερης ηλικίας εμπιστευόνταν συχνότερα τον ειλικρινή πληροφοριοδότη από ό,τι τα μικρότερης ηλικίας παιδιά. Το είδος του ισχυρισμού (οντότητα = φανταστική / οντότητα = πραγματική) που διατύπωνε ο ειλικρινής πληροφοριοδότης επέδρασε επίσης σημαντικά στην επιλεκτική εμπιστοσύνη των παιδιών. Η σημασία και οι θεωρητικές προεκτάσεις των ευρημάτων αυτών συζητούνται.

Προσκεκλημένη Ομιλία 3

ΕΧΟΥΝ ΟΙ ΝΕΚΡΟΙ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ ΤΗΣ ΥΠΑΡΞΗΣ ΤΟΥΣ; ΠΕΠΟΙΘΗΣΕΙΣ ΠΑΙΔΙΩΝ, ΕΦΗΒΩΝ ΚΑΙ ΝΕΑΡΩΝ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

Δημήτριος Πνευματικός

Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Οι πεποιθήσεις των ανθρώπων για τη ζωή μετά τον θάνατο έχουν ελκύσει το ενδιαφέρον των ερευνητών τα τελευταία χρόνια. Οι ερευνητές εξετάζουν κυρίως εάν τα άτομα συνεχίζουν να αποδίδουν μια σειρά από λειτουργίες των ζωντανών ανθρώπων στους νεκρούς. Στην παρούσα μελέτη εξετάστηκε πέρα από το κατά πόσο τα παιδιά, οι έφηβοι και οι νεαροί ενήλικες αποδίδουν τη συνέχιση μιας σειράς από ανθρωπίνες λειτουργίες ακόμη και μετά τον θάνατο, στις πεποιθήσεις τους για τη συνειδητότητα των νεκρών. Έτσι, οι συμμετέχοντες ρωτήθηκαν εάν μετά από ένα ατύχημα ο νεκρός συνεχίζει να έχει μια σειρά από αντιληπτικές, ψυχοβιολογικές, επικοινωνιακές λειτουργίες, συναισθήματα και επιθυμίες. Επίσης, ρωτήθηκαν εάν μετά τον θάνατο ο πρωταγωνιστής είναι ενήμερος για αυτές, και εάν μπορεί να παρέμβει σε αυτές και να τις αλλάξει. Οι συμμετέχοντες επίσης έπρεπε να δικαιολογήσουν τις απαντήσεις τους. Στην έρευνα συμμετείχαν 40 άτομα από τέσσερις ηλικιακές ομάδες 7-, 9-, 12-χρόνων και νεαροί ενήλικες (συνολικά 160 συμμετέχοντες). Οι μισοί κάθε ηλικίας από αυτούς είχαν ενεργή συμμετοχή σε θρησκευτική

ζωή. Η ανάλυση συστοιχιών σε δύο επίπεδα (two-step cluster analysis) ανέδειξε τρεις συστάδες όπου οι μεταβλητές της συνειδητότητας κρίθηκαν ως οι πιο σημαντικές. Η πρώτη αφορά σε απαντήσεις οι οποίες θεμελιώνονται στον τερματισμό των ανθρώπινων λειτουργιών, η δεύτερη σε ένα θρησκευτικό ερμηνευτικό πλαίσιο όπου ο νεκρός συνεχίζει να υπάρχει σε μια συνειδητή ύπαρξη. Η τρίτη συστάδα περιλαμβάνει πεποιθήσεις οι οποίες δανείζονται από τις δύο άλλες συστάδες. Η πρώτη συστάδα είναι αντιπροσωπευτική των απαντήσεων των μικρότερων παιδιών, ενώ η δεύτερη των νεαρών ενηλίκων. Η τρίτη συστάδα είναι αντιπροσωπευτική της ύστερης παιδικής ηλικίας ανεξάρτητα από τη θρησκευτική τους ζωή. Τα αποτελέσματα συζητούνται στο πλαίσιο των αναγκών και των παραγόντων που υποστηρίζουν αυτές τις πεποιθήσεις.

Προσκεκλημένη Ομιλία 4

ΓΝΩΣΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ ΝΟΥ ΣΤΗΝ ΗΠΙΑ ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΞΑΣΘΕΝΙΣΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΑΝΟΙΑ

Δέσποινα Μωραΐτου¹ & Γεωργία Παπαντωνίου²

¹Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης,

² Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Με βάση την υπάρχουσα έρευνα σε ηλικιωμένους, ο βαθμός διασύνδεσης του γνωστικού ελέγχου, δηλαδή, των ανώτερων γνωστικών διεργασιών που ρυθμίζουν τη στοχοκατευθυνόμενη συμπεριφορά, και της Θεωρίας του Νου (ΘτΝ) ως συνόλου ικανοτήτων που απαιτούνται για την αναπαράσταση των νοητικών και θυμικών καταστάσεων του εαυτού και των άλλων, δεν είναι σαφής. Στόχος της σειράς των εμπειρικών μελετών που θα παρουσιαστούν, ήταν να εξεταστεί εάν και σε ποιο βαθμό υφίσταται η σχέση αυτή καθώς και εάν διαφοροποιείται σε ηλικιωμένους που ζουν στην κοινότητα (υγιείς και με παράγοντες κινδύνου ανάπτυξης καρδιαγγειακής νόσου), σε σύγκριση με ηλικιωμένους με ήπια γνωστική εξασθένιση (ΗΓΕ) και διαγνωσθέντες με αγγειακή άνοια, μετωποκροταφική άνοια συμπεριφορικού τύπου και νόσο Alzheimer. Στους συμμετέχοντες όλων αυτών των μελετών, για τη μέτρηση του γνωστικού ελέγχου χορηγήθηκαν δοκιμασίες εκτίμησης του ανασταλτικού ελέγχου, της εναλλαγής κανόνων/έργων και του μακροπρόθεσμου σχεδιασμού. Για τη μέτρηση της Θεωρίας του Νου χορηγήθηκε μια δοκιμασία αξιολόγησης της ικανότητας διάκρισης μεταξύ ειλικρίνειας, απλού και παράδοξου σαρκασμού. Μετρήθηκε, επίσης, η ικανότητα αναγνώρισης συναισθημάτων. Συνοπτικά, τα αποτελέσματα των εν λόγω ερευνών έδειξαν ότι τόσο το επίπεδο όσο και η σχέση γνωστικού ελέγχου – ΘτΝ διαφοροποιούνται σημαντικά, ανάλογα με τον τύπο της παθολογίας που προκαλεί τη γνωστική έκπτωση. Γενικά, ως προς τον βαθμό της έκπτωσης αυτής, φαίνεται να διαμορφώνεται το εξής πρότυπο για τη σχέση γνωστικού ελέγχου – Θεωρίας του Νου: περιορισμένη επιστράτευση γνωστικού ελέγχου για την υποστήριξη της ΘτΝ στους σχετικά υγιείς ηλικιωμένους που ζουν στην κοινότητα – συστηματική και καθολική επιστράτευσή του στους ηλικιωμένους με ΗΓΕ (πιθανή αντιστάθμιση) – αποσύνδεση γνωστικού ελέγχου και ΘτΝ στους ασθενείς με άνοια.

**ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ
«ΡΕΤΡΟΓΕΝΕΣΗΣ / ΠΑΛΙΝΔΡΟΜΗΣΗΣ».
ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΓΝΩΣΤΙΚΩΝ ΙΚΑΝΟΤΗΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ
ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΝΕΥΡΟΨΥΧΟΛΟΓΙΚΩΝ ΔΟΚΙΜΑΣΙΩΝ**

Γεωργία Παπαντωνίου¹ & Δέσποινα Μωραΐτου²

¹ Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων,

² Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Πρόσφατα ευρήματα υποδεικνύουν την απώλεια, πριν από την εμφάνιση της κλινικά ανιχνεύσιμης άνοιας, γνωστικών ικανοτήτων που έχουν αποκτηθεί κατά τη διάρκεια της παιδικής ηλικίας. Μεταξύ των ερμηνειών τους έχει προταθεί και η βιολογική διεργασία της «ρετρογένεσης», δηλαδή της πορείας παλινδρόμησης προς την παιδική και βρεφική ηλικία. Τα ρετρογενετικά μοντέλα είναι πιθανό ότι μπορούν να οδηγήσουν σε βελτίωση της κατανόησης της φύσης των παθολογικών αλλαγών του εγκεφάλου στην πορεία του κλινικά φυσιολογικού γήρατος. Ωστόσο, δεν υπάρχει μεγάλος αριθμός ερευνών, οι οποίες να αξιολογούν τις γνωστικές ικανότητες παιδιών και ηλικιωμένων ταυτοχρόνως. Για τον λόγο αυτό, στόχος της παρούσας έρευνας ήταν η σύγκριση των γνωστικών ικανοτήτων παιδιών και ηλικιωμένων, μέσω της διερεύνησης πιθανών μεταβολών στη λανθάνουσα δομή τεσσάρων νευροψυχολογικών δοκιμασιών, κατά τη χορήγησή τους σε παιδιά νηπιακής/πρώτης σχολικής ηλικίας και υπερηλίκους/ηλικιωμένους, αντιστοίχως. Η σύγκριση έγινε μέσω του ελέγχου συμβατικών μονο- ή/και δι-παραγοντικών μοντέλων με την εφαρμογή επιβεβαιωτικής ανάλυσης παραγόντων. Το δείγμα αποτελούνταν από 42 μαθητές νηπιαγωγείου, 56 μαθητές δημοτικού σχολείου (εύρος ηλικίας: 5-8 έτη), 118 ηλικιωμένους και 27 υπερηλίκους (εύρος ηλικίας: 61-88 έτη). Στους συμμετέχοντες χορηγήθηκαν οι δοκιμασίες: (i) Mini-Mental State Examination (MMSE), (ii) Raven's Educational Coloured Progressive Matrices (CPM), (iii) Children's Category Test-1 (CCT-1), και (iv) ορισμένες υποδοκιμασίες του ΑΘΗΝΑ Τεστ, οι οποίες ανιχνεύουν κυρίως, λεξιλογική γνώση και φωνολογική μνήμη. Όσον αφορά τη δομή του MMSE, τα αρχικά αποτελέσματα υποδεικνύουν την ύπαρξη διαφορετικών γνωστικών προφίλ μεταξύ ηλικιωμένων, από τη μία πλευρά, και νηπίων, μαθητών δημοτικού σχολείου και υπερηλίκων, από την άλλη. Όσον αφορά στις υπόλοιπες δοκιμασίες, τα προερχόμενα από την εφαρμογή επιβεβαιωτικών αναλύσεων παραγόντων αποτελέσματα, υποστηρίζουν: (α) την ύπαρξη μιας διαφορετικής παραγοντικής δομής του [R] Educational CPM τεστ ανάμεσα στους μαθητές των δύο πρώτων τάξεων του δημοτικού σχολείου και τους ηλικιωμένους, από τη μία πλευρά, και τους μαθητές του νηπιαγωγείου και τους υπερηλίκους, από την άλλη, (β) την ύπαρξη μιας διαφορετικής παραγοντικής δομής του CCT-1 ανάμεσα στους ηλικιωμένους, στους μαθητές του δημοτικού σχολείου και, ίσως και του νηπιαγωγείου, από τη μία πλευρά, και στους υπερηλίκους και, ίσως, και τα νήπια, από την άλλη, και (γ) την ύπαρξη μιας διαφορετικής παραγοντικής δομής του ΑΘΗΝΑ Τεστ ανάμεσα στους ηλικιωμένους από τη μία πλευρά, και στους μαθητές του δημοτικού σχολείου και τους υπερηλίκους, από την άλλη. Το σύνολο των παραπάνω ευρημάτων λειτουργεί υποστηρικτικά προς την υπόθεση της «ρετρογένεσης/παλινδρόμησης».

Προσκεκλημένη Ομιλία 6

ΑΥΤΟ-ΡΥΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΜΑΘΗΣΗΣ: Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

Ειρήνη Δερμιτζάκη

Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Η παρουσίαση αυτή έχει ως στόχο να αναδείξει ερευνητικά ευρήματα που αναφέρονται στον ρόλο των γονέων και στον ρόλο των εκπαιδευτικών στην ανάπτυξη και προαγωγή δεξιοτήτων αυτο-ρύθμισης της μάθησης των μαθητών. Πρόκειται για ερευνητικά ευρήματα που προέρχονται από διδακτορικές διατριβές. Η πρώτη έρευνα που θα παρουσιαστεί μελετά τις σχέσεις των γονεϊκών πρακτικών στήριξης του παιδιού κατά τη μάθηση με τις αναδυόμενες δεξιότητες αυτο-ρύθμισης της μάθησης προσχολικών μαθητών. Πιο συγκεκριμένα, εξετάζονται παράγοντες του γονέα και του παιδιού που συνδέονται με τη συχνότητα και ποιότητα της γονεϊκής στήριξης που παρέχεται κατά τη λύση γνωστικών προβλημάτων αλλά και οι σχέσεις διαστάσεων της γονεϊκής στήριξης με τις δεξιότητες και τις γνωστικές επιδόσεις των παιδιών. Η δεύτερη έρευνα που θα παρουσιαστεί μελετά τις αναφορές εκπαιδευτικών Α'βάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με τις στρατηγικές που χρησιμοποιούν για αυτο-ρύθμιση της διδασκαλίας των Μαθηματικών και για προαγωγή της αυτο-ρύθμισης της μάθησης των μαθητών στα Μαθηματικά. Τα ευρήματα αναδεικνύουν τον ρόλο των ενδοατομικών παραγόντων των εκπαιδευτικών οι οποίοι επηρεάζουν την αξιοποίηση στρατηγικών για αυτο-ρύθμιση της διδασκαλίας και για προαγωγή της αυτο-ρύθμισης της μάθησης των μαθητών. Θα συζητηθούν οι δυνατότητες αξιοποίησης των παραπάνω ευρημάτων για τη βελτιστοποίηση της συμβολής των γονέων και των εκπαιδευτικών στη μάθηση των μαθητών.

Προσκεκλημένη Ομιλία 7

ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΘΕΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ – ΑΝΤΙΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Γεωργία Στεφάνου

Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Ο εκπαιδευτικός εμπλέκεται σε ποικίλες καταστάσεις στο σχολείο στις οποίες καλείται να ρυθμίζει και να διαχειρίζεται γνωστικές, συναισθηματικές και διεργασίες κινήτρου. Στην παρούσα εργασία συζητούνται τα συναισθήματα των εκπαιδευτικών και η σχέση τους με θετικούς κοινωνικο-γνωστικούς παράγοντες. Ακριβέστερα, η έρευνα αποσκοπούσε στη διερεύνηση των συναισθημάτων των εκπαιδευτικών, του ρόλου της από τους ίδιους αντιλαμβανόμενης ικανότητας επίλυσης καθημερινού προβλήματος, αυτο-αποτελεσματικότητας και συλλογικής αποτελεσματικότητας του σχολείου στη διαμόρφωση αυτών των συναισθημάτων, και του διαμεσολαβητικού ρόλου της αυτο-αποτελεσματικότητας στις παραπάνω επιδράσεις. Στην έρευνα συμμετείχαν 131 (48 άντρες, 83 γυναίκες) εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η συλλογή των δεδομένων έγινε στη μέση περίπου σχολικού έτους. Τα κύρια αποτελέσματα έδειξαν ότι (α) οι εκπαιδευτικοί βίωσαν από μέτριας ως υψηλής έντασης θετικά συναισθήματα τα οποία σχετίζονται κυρίως με το πλαίσιο, το έργο τους και τους άλλους στο σχολείο, (β) οι εκπαιδευτικοί ελέγχουν μετρίως τα συ-

ναισθήματά τους κατά τη διαδικασία επίλυσης προβλήματος, ενώ κυρίως εφαρμόζουν διερευνητικό στυλ στην επίλυση προβλήματος, και (γ) οι κοινωνικο-γνωστικοί παράγοντες, συνδυαστικά, επηρέασαν θετικά αλλά ερμήνευσαν μέτριο ποσοστό της διακύμανσης των συναισθημάτων, με την αυτο-αποτελεσματικότητα να είναι ο ισχυρότερος διαμορφωτής. Τα αποτελέσματα συζητήθηκαν ως προς τη μελλοντική έρευνα και τις πρακτικές εφαρμογές, καταδεικνύοντας ότι η ενίσχυση των θετικών στοιχείων του χαρακτήρα των εκπαιδευτικών συνεισφέρει στον αποτελεσματικό χειρισμό των προκλήσεων και δυσκολιών στο σχολείο.

Προσκεκλημένη Ομιλία 8

ΜΕΤΑΓΝΩΣΤΙΚΕΣ ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΧΕΔΙΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΤΗΣ

Φωτεινή Μπονιώτη¹ & Παναγιώτα Μεταλλίδου²

¹ Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας,

² Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Σκοπός της εργασίας αυτής ήταν να διερευνήσει τις αλλαγές που λαμβάνουν χώρα στο επίπεδο της τρέχουσας ενημερότητας των παιδιών προσχολικής και σχολικής ηλικίας για τη διαδικασία και το αποτέλεσμα της ενασχόλησής τους με σχεδιαστικά έργα που διαφοροποιούνται ως προς το επίπεδο δυσκολίας. Στην έρευνα συμμετείχαν τέσσερις ομάδες μαθητών και μαθητριών με μέσο όρο ηλικίας 5-, 7-, 9-, και 11- χρόνια αντιστοίχως ($N = 222$). Η εξέταση των παιδιών ήταν ατομική. Ειδικότερα, αξιολογήθηκαν: (α) οι σχεδιαστικές επιδόσεις των παιδιών σε σχεδιαστικά έργα μικρής και μεγάλης δυσκολίας και (β) η τρέχουσα ενημερότητα των παιδιών για την ευχέρεια και το αποτέλεσμα της ενασχόλησής τους με τη μορφή μεταγνωστικών αισθημάτων και κρίσεων πριν, κατά τη διάρκεια και μετά το τέλος της σχεδιαστικής διαδικασίας. Τα αποτελέσματα έδειξαν την αναμενόμενη βελτίωση στη σχεδιαστική επίδοση με την πρόοδο της ηλικίας καθώς και διαφορετικά πρότυπα ανάπτυξης για κάθε μεταγνωστική εμπειρία που διερευνήθηκε. Η συζήτηση των αποτελεσμάτων στοχεύει στην ανάδειξη της συνεισφοράς των μεταγνωστικών εμπειριών στην προσπάθεια ερμηνείας της ανάπτυξης σε μια ειδική περιοχή γνώσης, όπως είναι αυτή του παιδικού σχεδίου.

Προσκεκλημένη Ομιλία 9

ΑΥΤΟΠΡΟΣΔΙΟΡΙΖΟΜΕΝΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ, ΑΥΤΟΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΕ ΝΟΗΤΙΚΗ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Παναγιώτα Σταυρούση¹, Βασιλική Βακάλη¹ & Ειρήνη Δερμιτζάκη²

¹ Παιδαγωγικό Τμήμα Ειδικής Αγωγής, ² Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης,

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Ευρήματα προηγούμενων και σύγχρονων ερευνών υποστηρίζουν πως η ανάπτυξη δεξιοτήτων αυτοπροσδιορισμού συνδέεται με θετικά αποτελέσματα στο πλαίσιο του σχολείου, όπως και σε τομείς της ενήλικης ζωής, για τα άτομα με νοητική αναπηρία. Το ερευνητικό ενδιαφέρον στρέφεται, μεταξύ άλλων, στη διερεύνηση του ρόλου ατομικών / ενδοατομικών και περιβαλλοντικών παραγόντων στην ανάπτυξη του αυ-

τοπροσδιορισμού. Κύριος στόχος της παρούσας έρευνας ήταν η εξέταση της σχέσης μεταξύ των κοινωνικών δεξιοτήτων, της αυτοεκτίμησης στο σχολικό πλαίσιο, ορισμένων ατομικών χαρακτηριστικών και περιβαλλοντικών στοιχείων (ηλικία, φύλο, εκτιμώμενο επίπεδο γνωστικών δυνατοτήτων, τύπος σχολείου) και του αυτοπροσδιορισμού μαθητών με νοητική αναπηρία. Το επίπεδο των δυνατοτήτων ως προς τους τρεις υπό μελέτη τομείς (κοινωνικές δεξιότητες, αυτοεκτίμηση, αυτοπροσδιορισμός) 72 μαθητών με νοητική αναπηρία (Μ.Ο. ηλικίας 15,6 έτη) εκτιμήθηκε στη βάση των παρατηρούμενων συμπεριφορών τους από εκπαιδευτικούς των σχολικών μονάδων όπου φοιτούσαν οι συγκεκριμένοι μαθητές (Ε.Ε.Ε.Ε.Κ. και Τ.Ε.Ε. ειδικής αγωγής), μέσω της συμπλήρωσης αντίστοιχων ερωτηματολογίων. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, η αυτοεκτίμηση, όπως αξιολογήθηκε από τους εκπαιδευτικούς στη βάση συμπεριφορών των μαθητών στο σχολικό πλαίσιο, συνεισέφερε σημαντικά στην πρόβλεψη της εκτίμησης της αυτοπροσδιοριζόμενης συμπεριφοράς των μαθητών. Τα ευρήματα της παρούσας έρευνας συζητούνται υπό την προοπτική των δυνατοτήτων ενίσχυσης του αυτοπροσδιορισμού των εφήβων με νοητική αναπηρία.

Προσκεκλημένη Ομιλία 10

ΣΥΝΔΡΟΜΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΞΟΥΘΕΝΩΣΗΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΕ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ: ΜΙΑ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

Αναστασία Αλευριάδου & Αλεξάνδρα Τσαγκανέλια

Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Στην παρούσα μελέτη αναζητήθηκαν οι σημαντικότεροι παράγοντες άγχους και εξάντλησης εργαζομένων σε δομές Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΕΑΕ). Αρχικά, για την υλοποίηση της έρευνας, χρησιμοποιήθηκε το Ερωτηματολόγιο Επαγγελματικής Εξουθένωσης για Εκπαιδευτικούς (Maslach Burnout Inventory – for Educators M.B.I.-E.S.) (Maslach, Jackson & Schwab, 1996) και ένα Ερωτηματολόγιο καταγραφής των δημογραφικών χαρακτηριστικών των συμμετεχόντων. Ειδικότερα, συμμετείχαν 55 εργαζόμενοι διαφόρων ειδικοτήτων, μόνιμοι και αναπληρωτές, οι οποίοι είναι τοποθετημένοι σε υπηρεσίες ΕΑΕ της Περιφερειακής Δ/σης Εκπαίδευσης Δυτικής Ελλάδας. Σε δεύτερη φάση, με βάση τις βαθμολογίες στο ερωτηματολόγιο απογραφής της εξουθένωσης, επελέγησαν οι έξι περισσότερο και οι έξι λιγότερο εξουθενωμένοι εργαζόμενοι. Στη συνέχεια, υλοποιήθηκαν, απομαγνητοφωνήθηκαν και αναλύθηκαν δώδεκα ημι-δομημένες συνεντεύξεις των δύο αυτών ομάδων εργαζομένων. Τα αποτελέσματα της ποσοτικής έρευνας έδειξαν, ότι ένα μικρό ποσοστό συμμετεχόντων που εργάζονται σε Σχολικές Μονάδες ΕΑΕ βιώνουν συναισθηματική εξάντληση, ενώ τα επίπεδα του κινήτρου επίτευξης και της αποπροσωποποίησης βρέθηκαν χαμηλά. Γενικά, δεν εντοπίστηκε σημαντική διαφοροποίηση του βαθμού εξουθένωσης σε σχέση με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος. Ωστόσο, οι γυναίκες εμφάνισαν χαμηλότερο κίνητρο επίτευξης σε σχέση με τους άνδρες. Επιπρόσθετα, τα αποτελέσματα της ποιοτικής ανάλυσης μεταξύ των δύο ομάδων εργαζομένων έδειξαν σημαντικές διαφοροποιήσεις στις καταγραφές των εξουθενωμένων όσον αφορά το συναίσθημα και στην ομάδα των μη εξουθενωμένων στους παράγοντες για αποτελεσματική εργασία. Επίσης, διαφοροποιήσεις στις δύο ομάδες εντοπίστηκαν στο λόγο ενασχόλησης με την ειδική αγωγή, στο αίσθημα επάρκειας και κατάρτισης στην εργασία με άτομα με αναπηρία, στην ικανοποίηση από την παροχή παιδαγωγικού και εποπτικού υλικού, στους εργασιακούς παράγοντες επιβάρυνσης, στις σκέψεις εγκατάλειψης του επαγγέλματος και στην επίδραση της ετερογένειας των μαθησιακών δυσκολιών. Τέλος, κοινοί κωδικοί εντοπίστηκαν και για τις ομάδες σε επίπεδο εργασιακής ικανοποίησης, δυσκολιών συνεργασίας και υποστήριξης της επαγγελματικής ανάπτυξης.